

Det Anarkistiska Biblioteket

Esperanto

Einar Håkansson

Einar Håkansson
Esperanto
1907

Tidningen Brand #10 1907

sv.anarchistlibraries.net

1907

Vår tid är internationaliseringens tid.

De nationella järnvägarna, ångbåtslinjerna, post, telegraf stå i internationell förbindelse med varandra och ha ofantligt ökat och fördjupat förbindelserna mellan folken.

Härav följer också behovet av ett internationellt språk, och detta behov blir allt kännbarare. Många förslag ha också blivit framlagda till ett internationellt språk. Man har föreslagit något av de stora världsspråken, tyska, franska eller engelska, eller också att återuppväcka något av de »döda», och slutligen ett konstgjort språk.

Av flera skäl måste man dock stanna vid ett konstgjort språk. Ett internationellt språk bör nämligen bl.a. vara nationellt neutralt, det bör vara lättlärt för människor med genomsnittsbildning samt äga förmåga att uttrycka det moderna samfundslivets alla idéassociationer. Men dessa fordringar uppfyllas icke av de två första förslagen. Återstår alltså det *konstgjorda* språket.

Också här ha många mer eller mindre misslyckade förslag framkommit. Såsom enhetlig lösning av problemet kan dock betraktas *Esperanto*, som publicerades 1887 av polske läkaren Ludvig Zamenhof i Warschau.

Esperanto har från första början haft att kämpa mot mycken fiendskap, fördomar och missförstånd. Isynnerhet tack vare föregående språkförsöks misslyckande antog man på förhand att esperanto skulle dela samma öde. Detta har det emellertid icke gjort. Tvärtom utbreder det sig med allt större hastighet bland de civiliserade folken, inberäknade Kina och Japan.

Det har redan en rikhaltig litteratur, ett stort antal speciella tidningar, är antaget till läroämne vid flera utländska universitet, handelskamrar och skolor o.s.v. Att f.ö. i denna korta artikel nämna alla språkets framgångar är icke plats för.

Esperanto användes av personer i de mest skilda sysselsättningar: köpmän, vetenskapsmän, jurister, litteratörer, turister m.fl. och över allt visar det sin nytta och praktiska användbarhet.

Vår tid är den internationella förbrödningens tid. Bevis härpå äro de internationella rörelserna med gemensamma mål, de internationella förbunden och kongresserna. Här har esperanto en särskild uppgift att fylla såsom internationellt språk. I stället för att såsom nu nödgas trycka meddelanden, internationella föreningsblad, kongressförhandlingar o.s.v. på flera språk, vilket är både kostsamt och tidsödande, behövde man vid användandet av ett enhetsspråk blott trycka på ett. Fördelarna härav säga sig själva. Och själva kongresserna sedan! Hur kännbar är icke språkförbistringen här! Vilket bråk med tolkningen av de olika talarnas yttranden från det ena nationella språket till det andra.

Men skulle då esperanto duga till enhetsspråk vid sådana kongresser? Skulle icke de olika nationella kongressdeltagarna uttala esperanto var på sitt sätt enligt sina olika nationella dialekter, så att det bleve omöjligt att förstå varandra?

Nej, absolut icke. Och beviset härför hava vi i de tre stora internationella esperantokongresser, som de senaste åren avhållits, den första i Boulogne-sur-Mer, den andra i Geneve och den tredje i Cambridge sista aug. Härvid ha sammankommit tuseltals esperantister från hela den civiliserade världen. Man har hållit föredrag, diskuterat, hållit konserter, teater m.m., allt på esperanto. Och detta språk har på ett glänsande sätt bestått provet som internationellt samtalspråk.

För oss har esperanto särskilt intresse för dess betydelse för den internationella arbetarrörelsen. Vad ovan sagts om internationella förbund och kongresser gäller också här. Många goda litterära och sociala verk t.ex., som icke översättas till de små nationella språken, emedan det icke skulle ekonomiskt bära sig, skulle göra det om det trycktes på internationellt, på samma gång de komme att läsas av de små nationernas arbetare. Och detsamma med tidningar och övrigt tryck. Stora såväl ekonomiska som tidsbesparingar skulle vinnas och arbetet på internationella byråer och kongresser underhjälpas.

Arbetarna ha också allt mera börjat intressera sig för esperanto. Speciella arbetarklubbar med uppgift att studera och utbreda språket finnas både i utlandet och här. I Stockholm finnes »Arbetarnas Esperantoklubb», som är ganska livaktig och giver under vintersäsongen flera kurser i esperanto. I Paris utgives en internationell socialistisk tidskrift »Internacia Socia Revno» och av den internationella föreningen »Paco-Libereco» är påbörjad en serie antimilitaristiska skrifter på esperanto av kända författare. Likaså har framlagts vid flera arbetarkongresser motioner om tillgripande av esperanto såsom enhetsspråk för arbetarrörelsen. Vid en del kongresser har man av olika skäl avslagit frågan, ofta dock med sympatiuttalande, vid andra åter har man fullständigt anslutit sig till motionerna. Här i Sverige ha motioner om esperanto framlagts vid tre av socialistiska ungdomsförbundets kongresser, senast i år, samt vid Internationella transportarbetareförbundets kongress i Stockholm för några år sedan. Vid denna blev den avslagen, men vid vårt förbundskongresser har esperanto omfattats med stor sympati och anslutning skett helt eller delvis i motionernas syfte.

Varje internationalist bör lära sig esperanto. Detta språk är så lätt, att en någorlunda intelligent arbetare genom självstudium kan på några veckor hjälpligt läsa och skriva det.

Slutligen vill jag undanröja ett missförstånd, som nog är ganska vanligt hos allmänheten. Många tro, att esperanto vill undantränga de nationella språken och sätta sig som allenahärskare i deras ställe. Men så är icke fallet. Esperanto vill icke vara ett universellt språk, utan ett *internationellt*. Det låter de nationella språken bestå och vill själv endast vara ett *hjälpsspråk* vid internationella förbindelser.

D:r Ludvig Zamenhof föddes i den ryska staden Bjelostok. Denna stad bebos av folk ur olika nationer och nationalhatet var mycket starkt, varför ständiga stridigheter förekommo bland befolkningen. D:r Z. lade redan som barn märke till detta och fann att språkförbistringen var det som gjorde de olika nationaliteterna fientligt stämda mot varandra. Så började han då fundera på ett internationellt språk, som skulle förbrödra folken. Han lärde sig de flesta europeiska språk samt de »döda» latin och grekiska. Hans dröm var i början att återuppväcka något av dessa döda språk, men han insåg till slut deras omöjlighet för det moderna liv. Att tillgripa något av de stora världsspråken fann han också olämpligt. Så stannade han då vid att det internationella språket måste vara konstgjort och utarbetade i tysthet flera förslag. Men först efter femton års träget arbete förelåg det tillfredsställande resultat i esperanto eller, såsom han i början kallade språket: »Lingvo Internacia».

Det dröjde dock ännu flera år innan han kunde offentliggöra sin uppfinning, emedan ingen bokförläggare ville trycka hans bok. D:r Z. utgav dock icke boken under sitt verkliga namn, emedan, om boken bleve föremål för åtlöje, detta skulle förstöra hans praktik såsom läkare, utan han använde pseudonymen »D:r Esperanto». Detta ord, esperanto, betyder »en som hoppas». Hans vänner överflyttade detta namn på språkets, som under detsamma nu blir allt mer spritt och populärt.

